

TürkCad

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Kaygısı Üzerine Bir İnceleme

Hunar M. AMEEN¹ & Aliye USLU ÜSTTEN²

Özet

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin konuşma kaygılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma Gazi TÖMER'de konuşma kulübüne katılan ve B2 seviyesinde olan 20 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış "Konuşma Kaygısını Belirleme Formu" kullanılmıştır. İlk olarak katılımcıların, demografik bilgileri içeren kısımları doldurmaları istenmiş, daha sonra konuşma kaygılarını değerlendirmeye yönelik soruların olduğu bölüme geçilmiştir. Bu aşamada, öğrencilerin konuşma becerisine yönelik görüşleri ve kaygı duyma veya duymama durumlarına ilişkin düşünceleri tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formlarından elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 27.0 (Statistical Packages for Social Science) paket programından yararlanılmıştır. Betimleyici analizde sıklık (frekans) ve yüzde (%) kullanılmıştır. İçerik analizi ile değerlendirilen veriler, bulgular bölümünde tablolarda gösterilerek tespit ve değerlendirmeler sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin üçte ikisi konuşma kaygısı duyduklarını belirtmiştir. Bu durumun nedeni olarak tüm öğrencilerin ortak görüşü konuşurken düşüncelerinin karışması ve hazırlık yapmamaktır. Bu da konuşma kaygısının yaşanmasında en önemli nedenin öğrencilerin düşüncelerini sıraya koyma ve ifade etmede sıkıntı yaşamaları olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda hazırlıklı konuşmanın kaygılarını giderici bir yöntem olduğu sonucu da ortaya çıkmaktadır.

Anahtar sözcükler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, konuşma becerisi, kaygı, konuşma kaygısı.

A Study on Speech Anxiety in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

In this study, it is aimed to examine the speech anxiety of students who learn Turkish as a foreign language. The study was carried out on 20 students who participated in the speaking club in Gazi TÖMER and were at B2 level. The structured "Speech Anxiety Determination Form" consisting of open-ended questions was used as a data collection tool. First, the participants were asked to fill in the parts containing demographic information, then the section with questions to evaluate speech anxiety was switched. At this stage, students' views on speaking skill and their thoughts about anxiety were determined. SPSS 27.0 (Statistical Packages for Social Science) package program was used to analyze the data obtained from the interview forms used in the study. Frequency (f) and percentage (%) were used in the descriptive analysis. The data evaluated with content analysis are shown in the tables in the findings section, and the determinations and evaluations are presented. According to the results of the research, two thirds of the students stated that they have speech anxiety. The reason for this situation is that while speaking their thoughts are mixed up and they are not prepared. This shows that the most important reason for experiencing speech anxiety is that students have difficulties in ordering and expressing their thoughts. At the same time, it comes to the conclusion that prepared speaking is a method of relieving your anxiety.

Key words: Teaching Turkish as a foreign language, speaking skill, anxiety, speech anxiety.

¹ Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: hunarisal@gmail.com 0000-0002-7339-0930

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, aliyeuslu@gazi.edu.tr 0000-0002-2937-6154

1. Giriş

Dil, kişiler arası etkileşimin sağlanmasına aracı olan en önemli unsurdur. Bireylerin duygu ve düşüncelerinin aktarılması, kültürel değerlerin gelecek kuşaklara taşınmasında en etkili faktör dildir. Yabancı dil edinimi, bireye kendi ana dili haricindeki kişilerle etkileşim kurma imkânı sunan bir yetenek sağlar. Dil kazanımı ve dil öğretimi, çok kültürlü ve çok dilli bir yapıya sahip dünyanın gerektirdiği en önemli becerilerdendir.

Yabancı dil öğrenme, bireylerin ana dili dışında farklı bir dil kazanımı için ihtiyaç duyulan becerileri edinme sürecidir. Bu beceriler, dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileridir. Yabancı dil kazanımında konuşma becerisi dil kazanımının ana göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Birey, yabancı dili kurallarına göre, doğru şekilde telaffuz edebiliyorsa dil yeteneği konusunda en önemli adımı gerçekleştirmiştir. Dil kazanımında asıl amaç, “iletişim kurmak” ve “konuşmak” tır (Uçak ve Gökçü, 2015: 222).

Konuşma; doğrudan kişinin yaşamına etki eden, bireyin diğerleri ile sağlıklı biçimde etkileşim sağlamasına yardımcı olan, insanı diğer canlılardan farklı kılan bir beceridir. Bireyin özel yaşamını şekillendirmekle beraber, onların sosyalleşme sürecine ve toplumsal yaşam içinde yer almasına olanak sunan konuşma becerisi; yine kişilerin özel yaşam, eğitim ve iş hayatlarını da önemli oranda etkilemektedir. Bu bilgilerle beraber bireyin duygu ve düşüncelerini karşındakine ifade etmesine yardımcı olan konuşma, gerek ana dili gerekse yabancı dil öğretiminde üzerinde titizlikle durulan bir beceridir (Boylu ve Çangal, 2015: 350). Dil kazanımını ortaya koyması açısından öğreticiler öncelikli olarak konuşma becerisini geliştirmeyi amaçlamaktadırlar.

2. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşmanın Yeri ve Önemi

Konuşma; sözcüklere ve cümlelere canlılık ve hayat verme gayretidir. Konuşma, beyinden yola çıkarak insan bedenindeki birçok organın birbiri ile uyumluluk hâlinde işlemesi sonucu ortaya çıkan sanat, yetenek, alışkanlık ve beceri şeklinde ifade edilebilir. Dil yetisinin alt yapısını meydana getiren konuşma, bireyin kültür ve eğitim düzeyinin, kişiliğinin en önemli kanıtıdır. Bu bakımdan ele alındığında sosyal ilişkilerde bakış açılarımızdan önce konuşma becerisinin etkili olduğu ifade edilebilir.

Konuşma, dil kazanım aşamasında edinilmesi güç bir beceridir. Bu kapsamda Yaman ve Karaarslan (2012: 547), Türkiye’de, ana dili öğretiminin temel bir adımı olan konuşma eğitiminde amaçlanan başarıya henüz varılmadığını ifade etmektedirler: Göğüş (1978), bu durumun nedenini, eğitimin beceri kazandırma niteliğinin ve amacının dikkate alınmayıp öğrencinin bu amaç ve niteliğe uygun bir yöntemle etkin çalışmaya yönlendirilmemesine bağlamaktadır.” Söz konusu durumun, yaşadığımız dönem için de geçerliliğini koruduğunu ifade etmek zordur; ancak Türkçe’nin gerek ana dili gerekse yabancı dil olarak öğretiminde amaçlanan başarının hâlâ elde edilemediği ifade edilebilir.

Konuşma becerisinin ilerletilmesi, yabancı dil öğretiminde ortaya çıkan önemli problemlerden birisidir. Özellikle kişilerin öğrenmekte oldukları yabancı dili gündelik yaşam içerisinde kullanarak alıştırma yapma olanakları bulunmuyorsa konuşma becerilerini geliştirmeleri daha da zor bir hâl almaktadır. Yazma ile beraber anlatma becerilerinin diğer kolunu oluşturan konuşma, yabancı dil edinenlerin gündelik yaşamda en fazla ihtiyaç duydukları beceridir.

Türkiye’de Türkçe öğrenen kişilerin konuşma becerilerini gündelik hayatta pratiklerle geliştirme fırsatları mevcutken, kendi ülkelerinde Türkçe öğrenen bireylerin böyle bir olanağı yoktur. İşcan vd. (2013) ile Boylu ve Çangal (2014)’ın yapmış oldukları araştırmalarda Türk dilini İran ve Hindistan’da öğrenen kişilerin en fazla konuşma becerisine yönelik

uygulamalara ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Her iki araştırmada aynı sonucun doğmasının öğrencilerin Türkçeyi kendi ülkelerinde edinmeleri ile ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Öyle ki Türkçe öğrenen kişilerin dinleme, okuma ve yazma becerilerini kendi ülkelerinde ilerletme fırsatları, konuşma becerisini geliştirme fırsatlarından daha fazladır. Bu kapsamda öğrencilerin konuşma becerisi haricindeki diğer üç beceriyi kolaylıkla geliştirebilecekleri ifade edilebilir (Boylu ve Çangal, 2014: 128). Özellikle Türk kanallarının etkisi ile dinleme becerisi gelişmektedir.

Konuşma becerisinin ilerletilmesi aşamasında öğretmenlerin, ders kitaplarından ve kitabı destekleyici özellikteki konuşma faaliyetlerinden sınıf içerisinde faydalanabileceğini ifade eden Durmuş (2013: 173), buna karşın sınıf içi konuşma aktiviteleri değerlendirildiğinde pek çok etkinliğin hedef dilin gerçek iletişim koşullarına uygun dil kullanımlarına imkân sağlayacak özellikte olmadığına dikkat çekmiştir. Bu durum, Türkçenin ana dili dışında ikinci bir dil olarak yurt dışında öğretiminde de aynıdır. Öyle ki dil öğretim aşamasında yararlanılan teknik ve yöntemler ne olursa olsun ana dili dışında bir dil öğrenen kişiler, gerçek iletişim alanından uzak durduklarından kendilerini etkileşim ortamları içerisinde ortaya çıkan ve kapsamı öngörülemeyen konuşmalara hazırlanamamaktadırlar. Dolayısıyla, öğrencilerin iletişime yönelik konuşma becerisinden çok, özellikle hazırlıklı konuşmaya dayalı becerilerinin geliştiği dikkati çekmektedir.

Yaşadığımız dönemde çağdaş dil öğretimi kuramları öğrenciye odaklanmakta ve dilin öğretilmesi sürecinde becerilerin öğrencilere eşit oranlarda sunulmasına özen göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçenin kazandırılmasında “yazma, konuşma, okuma ve dinleme” becerilerinin öğrenciye aşılması, bu becerilerin öğretilirken dil bilgisi esaslarının dikkate alınması ve bunların becerilere uygun şekilde öğrenciye sunulması fikri yaygındır.

Yabancı öğrencilerde Türkçe iletişim kurma sorununa rastlanmasının altında; dil öğretiminin dil bilgisi üzerine kurulması, konuşma ve dinleme becerilerine gerekli özenin gösterilmemesi yer alabilir. Nitekim öğrenciler uzun yıllar eğitim görmelerine karşın alıştırma yapamamakta, henüz yeni öğrendikleri dili pratiğe aktarma imkânı ortaya çıktığında konuşma endişesi yaşamaktadırlar. Bu durumla karşı karşıya kalan öğrencilerin yaşadıkları psikolojik durumun etkileri, kişide fiziksel açıdan kalbin hızlı atması ve terleme olarak görülmektedir. Kişinin yaşadığı endişe ve bu durumda ortaya çıkan baskı, benzer olarak kurulmak istenen ve başarısızlıklarla neticelenen denemelerle kısır bir döngüye girmekte, kişi kendine olan güvenini yitirmektedir. Böylelikle yabancı bir dilde iletişim sağlama sorunu yaşamış ve başarısız olmuş kişiler, dili kullanma konusunda her geçen gün daha çok içe kapanmaktadır.

3. Kaygı ve Konuşma Kaygısı

Öğrencilerin dil öğretiminde üzerinde durması gereken bir başka konu, “kaygı”dır. Yeni bir dil öğrenmeye başlayan öğrenciler hata yapma endişesi taşıdıkları için derslerde susma eğilimindedirler. Bu durum öğrencilerin kendilerini konuşma konusunda başarısız olarak görmelerine neden olmaktadır. Bu noktada korkulardan arındırılan eğitim ortamı yaratmak zaruridir. Kurs veya sınıf ortamlarında hata yapma endişesiyle birlikte meydana gelen "baskı"ya dikkat etmek gerekir. Mükemmel insan olmadığı gerçeği göz önünde bulundurularak sınıf ortamı esnek bir yapıyla oluşturulmalıdır. Hataların düzeltilmesi için geç kalınmamalıdır. Fakat yanlışların ifade edilmesinde eğitimcinin nezaket kuralları çerçevesinde hareket etmesi öğrencilerin akademik başarısı için önemlidir. Konuşma becerisinin gelişiminde eğitimcinin öğrenciyi motive etmesi veya cesaretlendirmesi de önem arz eden faktörlerdir (Uçak ve Gökçü, 2015: 222).

Dil öğrenme aşamasında başarıya giden yolda “duyuşsal, kültürel ve zihinsel unsurlar gibi birçok unsur ifade edilebilir. Sözü geçen bu unsurlardan bir tanesini de duyuşsal bir özellik olan kaygı oluşturmaktadır.” (Baş, 2014: 101). "Kaygı, gelecekte yaşanma olasılığı yüksek, yakın olan olumsuz durumlara karşı hissedilen bir ruh halidir” (Barlow’dan aktaran Tunçer, 2014a: 1988). Yaman (2010: 272) bu durumun duygusal bir unsur olarak öğrenmeyi olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalara (Scovel, 1978; Alport ve Haber, 1960) göre, öğreneni olumsuz bir şekilde etkileyen öğrenim faaliyetlerinin azalmasına neden olan -aşırı- ve öğreneni güdülemesi sonucunda ise öğrenimi daha kolay hâle getiren -normal- kaygı olarak iki çeşit kaygı türü mevcuttur (Yaman, 2010: 272). Bu kapsamda kaygı, Büyük Türkçe Sözlük’te, "endişe, üzüntü veren düşünce, tasa", "genel olarak kötü bir şeyler olacağı düşüncesi ile meydana gelen ve nedeni belirlenmeyen bir gerginlik" (TDK, 2014) şeklinde tanımlanmıştır.

Kaygı, “dil öğrenimini etkileyen önem arz eden bir etken” (Gardner ve MacIntyre, 1993:2) olduğundan dil eğitimi aşamasında önemli bir terimdir. Bilhassa dil kaygısının öğrenenlerin performans ve başarıları üstündeki etkisi üstünde birçok çalışma gerçekleştirilmiştir: İşcan, 2011; Tallon, 2009; Öner, 2008; Doğan, 2008; Sertçetin, 2006; Djigunovic, 2006; Tran, 2012; Horwitz, 1991; Yoğurtçu, 2013. Bu kapsamda "Türkiye’de ve yurt dışında gerçekleştirilen pek çok çalışmanın neticeleri yabancı dil öğrenme kaygısının öteki kaygılardan daha farklı bir kaygı olduğu ve dil eğitimi aşamasında çok etkili olduğu belirtilmektedir” (Öner ve Gedikoğlu, 2007: 77).

Dil öğrenme kaygısının "iletişim" kapsamı, konuşabilme kaygısının meydana gelmesine sebep olmaktadır. Bu kapsamda Williams ve Andrade (2008: 186), dil eğitimi alan bir kişinin bir başka kişi önünde (sınıf arkadaşları ya da eğitimini aldığı dilin konuşucusu) kendisini anlatmaya çalışıp da aşamanın farklı sebeplerle başarılı olamaması durumunda, dil eğitimi alan bireyde hayal kırıklığına neden olabileceğini belirtirler. Sonraki süreçteyse öğrenilmek istenen lisanda iletişim, o birey için artık endişe verice ve korkutucu bir durum oluşturmaktadır. Söz konusu durum bireyde doğal olarak kaygının oluşmasına sebep olur.

Buna paralel bir şekilde Littlewood (1984) da yabancı lisanın doğal bir yöntem dışında sınıf veya kurs ortamında öğretilmesinin öğrenenlerin kendilerini zayıf hissetmelerine neden olduğunu ifade etmektedir. Öğrenenler, öğrenimini gördükleri lisanda kendilerini ifade etmekte zorluk yaşarlarsa eğitimcileri tarafından eleştirileceklerini ya da arkadaşlarının alay edileceğini düşünebilir. Söz konusu durumlar doğal bir şekilde öğrenenlerde kaygı duygusu oluşturmakta ve öğrenen bireyin lisani öğrenme aşamasını da olumsuz bir şekilde etkilemektedir (Öner ve Gedikoğlu, 2007: 68).

(Melanloğlu ve Demir, 2013: 393), Aydın’ın (1999) araştırmasında yabancı lisanda konuşma kaygısının nedenlerini aşağıdaki başlıklarda belirtilmiştir:

1. Bireysel sebepler (konuşma yetisine sahip algı, bu yetide sınıftaki diğer bireylerden daha kötü olma hissi ve değerlendirme sınavlarından düşük not alacağı fikri),
2. Bireysel beklentileri yüksek tutma (mükemmel bir seviyede konuşmak istenmesi),
3. Öğrenme hususundaki inanç (konuşma esnasında kelime bilgisi, yanlış yapma vs.),
4. Eğitimcinin sınıf yönetimi (öğrencilerin yapmış olduğu hatalara yaklaşım vb.).

Ara sıra topluluk içerisinde yabancı bir lisanda konuşmak ihtiyacı duyulduğunda ya da sınıf ortamında eğitimci veya öğrenciler ile eğitimi görülen lisan aracılığıyla gerçekleştirilen konuşmalarda kaygı hissedilebilmektedir (Tunçel, 2014a: 127). Sevim ve Gedik (2014: 381) de yabancı dilde konuşma kaygısının bireylerin kendileri ifade etmelerini, zihinlerinde gelişenleri akıcı bir hâlde aktarabilmelerini olumsuz olarak etkileyen psikolojik etkenlerden biri olduğu ifade edilmektedir.

Konuşma kaygısı birey için bir fobidir. Konuşma kaygısı olan kişiler genellikle bu tür sorunları sadece kendisinin yaşadığını ve kendisi ile alakalı olduğunu düşünerek tasalanmaktadır (Yaman ve Suroğlu Sofu, 2013: 43-44). Kaygı, öğrenenlerin kendi özgüvenlerinin eksikliğinden, kendilerini başka bireyler ile kıyaslamalarından ve öğrenenlerin lisan hakkındaki fikirlerinden meydana gelmektedir (Öner ve Gedikoğlu, 2007: 70). Öğrenenlerin dil becerilerindeki eksikliklerinin tamamlanması, günlük dil kullanmaya karşı olumsuz his ve düşüncelerden kurtulmalarına yardımcı olunması hissettikleri kaygı probleminin aşılması için oldukça önemlidir.

Bireyler, kendilerini güven içerisinde hissetmedikleri anlarda, ilk kez buldukları bir ortamda veya beklenmedik bir durumla karşılaştıkları anlarda endişe yaşayabilmektedirler. Yine topluluk içerisinde konuşma hazırlığındaki kişi, kendisini hazır hissetmediği anda ve kendisine ani sorulan soruları cevaplayamayacağı endişesi yaşayarak başarısız olduğu düşüncesine kapılmaktadır. Kaygıların altyapısında da bireylerin bu başarısız olma ile hata yapma korkular bulunmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sırasında, konuşma becerisinin gelişimi oldukça önemlidir. Sonuç olarak Türkçe konuşmada sorun yaşayan öğrencilerin kaygı seviyeleri de yüksektir. Öğrencilerin kendilerini Türkçe ifade etme seviyelerinin yükseltilmesi, kişilerin iletişim yeteneklerinin gelişimine de katkı sağlayacaktır. Kendilerini yeterince ifade edemeyen öğrencilerinse kaygı seviyeleri artacaktır; söz konusu durum genel olarak Türkçeye, özelden konuşma konusunda olumsuz bir tutuma sebep olacaktır (Melanloğlu ve Demir, 2013: 391-392).

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden “görüşme”den yararlanılmıştır. Nitel görüşme tekniği, katılımcıların düşünceleri ve görüşlerinin alınması yoluyla uygulanan bir veri toplama tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Görüşme tekniği, görüşme yaparken kişiler ile doğrudan iletişim kurulabilmesi, görüşme sürecinde anında geri dönüt oluşturulabilmesi ve görüşmede alınan dönütlere uygun olarak ara ara görüşmeye katılan kişiyi kontrol edici soruların yöneltilmesi bakımından araştırmacıya ve katılımcıya kolaylık sağlamaktadır (Karasar, 2013: 175).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu çalışma, Gazi Üniversitesi TÖMER’de öğrenim görmekte olan ve B2 seviyesinde konuşma kulübüne katılan toplam 20 öğrenci ile yapılmıştır. Katılımcılar, gönüllülük esasına dayalı seçilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler 10 farklı ülkeden gelmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış “Konuşma Kaygısını Belirleme Formu” kullanılmıştır. İlk olarak her öğrencinin konuşma kulübünde hazırladıkları sunumlar dinlenmiş ve öğrencilerin sunum sırasındaki duygu durumları ile ilgili notlar alınmıştır. Süre bitiminde, hazırlanan “Konuşma Kaygısını Belirleme Formu” öğrencilere dağıtılarak bu formu doldurmaları istenmiştir. İlk olarak katılımcıların, demografik bilgileri içeren kısımları doldurmaları istenmiş, daha sonra konuşma kaygılarını değerlendirmeye yönelik soruların olduğu bölüme geçilmiştir. Bu aşamada, öğrencilerin konuşma becerisine yönelik görüşleri ve kaygı duyma veya duymama durumlarına ilişkin düşünceleri tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan görüşme formlarından elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 27.0 (Statistical Packages for Social Science) paket programından yararlanılmıştır. Betimleyici analizde sıklık (frekans) ve yüzde (%) kullanılmıştır. İçerik analizi ile değerlendirilen veriler, bulgular bölümünde tablolarda gösterilerek tespit ve değerlendirmeler sunulmuştur.

4. Bulgular ve Yorum

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyet ve yaşlarına ilişkin veriler

	F	%
Cinsiyet		
Kız	16	80,0
Erkek	4	20,0
Yaş	f	%
15-20	7	35,0
21-25	9	45,0
26-30	3	15,0
31-35	1	5,0
Toplam	20	100

Tablo 1'deki verilerden hareketle katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin dağılım incelendiğinde öğrencilerin %80'inin kız, %20'sinin ise erkek olduğu; %35'inin 15-20, %45'inin 21-25, %15'inin 26-30, %5'inin 31-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Tabloya göre Gazi TÖMER'de Türkçe öğrenen ve konuşma kulübüne katılan B2 seviyesindeki erkek öğrenciler, kız öğrencilere oranla daha fazladır.

Tablo 2. Öğrencilerin ülkelerine ilişkin veriler

Ülke	f	%
ABD	1	5,0
Somali	3	15,0
Afganistan	6	30,0
Rusya	1	5,0
Yunanistan	1	5,0
İran	2	10,0
Mısır	2	10,0
Irak	2	10,0
Kazakistan	1	5,0
Sudan	1	5,0
Toplam	20	100,0

Tablo 2'de öğrencilerin geldikleri ülkelere ait veriler yer almaktadır. Bu verilerden hareketle katılımcıların ülkelerine ilişkin dağılım incelendiğinde Ortadoğu ülkelerinden en fazla öğrenci gönderen ülke Afganistan'dır. Öğrencilerin %30'u Afganistan'dan, %15'i Somali'den gelmiştir. İran, Mısır ve Irak'tan gelen öğrencilerin oranı %10; ABD, Rusya, Yunanistan, Kazakistan ve Sudan'dan gelen öğrencilerin oranı ise %5'tir.

Tablo 3. Öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin veriler

Eğitim	F	%
Lise	10	50,0
Lisans	7	35,0
Yüksek Lisans	3	15,0
Toplam	20	100,0

Öğrencilerin eğitim durumları incelediğinde öğrencilerin %50'si lise mezunu, %35'i lisans, %15'i ise yüksek lisans mezunudur. Buna göre Türkçe öğrenen lise mezunu öğrencilerin lisans eğitimi almak için Türkiye'ye geldikleri görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin konuşma kaygısı duyup/ duymama durumuna yönelik veriler

Konuşurken Kaygı Duyar mısınız?	f	%
Evet	14	70,0
Hayır	6	30,0
Toplam	20	100,0

Tablo 4'te öğrencilerin konuşma kaygısı duyup duymadıklarına yönelik soruya verdikleri cevaplar yer almaktadır. Konuşma becerisine yönelik yapılan çalışmalarda veya günlük hayatında konuşma kaygısı duyduğunu belirten öğrenci sayısı 14, buna karşılık konuşma kaygısı yaşamadığını belirten öğrencilerin sayısı ise 6'dır. Bu örnekleme göre B2 seviyesinde olmalarına rağmen katılımcıların üçte ikisi konuşma kaygısı yaşamaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin konuşma kaygısı duyma nedenlerine yönelik veriler

Kaygı duyarım çünkü ...	f	%
1. Bir konuşma yapacağım zaman kendimi gergin ve sınırlı hissederim.	12	86,0
2. Konuşma sırasında düşüncelerim karışır ve şaşırırım.	14	100,0
3. Konuşma yaparken sesim ve ellerim titrer.	9	64,2
4. Hazırlık yapmadığım zaman konuşmakta zorlanırım.	14	100,0
5. Konuşma konumuyla ilgili soru soran olursa heyecanlanırım.	13	93,0
6. Konuşurken kelimeleri yanlış telaffuz etmekten korkarım.	10	71,4
7. Konuşmamla ilgili eksiklikler kendimi gergin hissetmeme neden olur.	6	43,0
8. Konuşma konumuyla ilgili materyaller olmazsa konuşmamı rahat sunamam.	11	79,0

“TÖMER’de konuşma dersinde veya günlük hayatınızda Türkçe konuşurken kaygılanıyor musunuz?” sorusuna “Evet” cevabı veren öğrencilerin bu duyguya neden olan olay veya durumları açıklayan ifadeleri Tablo 5’te gösterilmektedir.

Öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında en fazla orana sahip olan “Konuşma sırasında düşüncelerim karışır ve şaşırırım.” (%100,0) açıklaması öğrencilerin sadece telaffuzda değil, düşüncelerini bir sıraya koyma ve ifade etmede de sıkıntı yaşadıklarını göstermektedir. “Hazırlık yapmadığım zaman konuşmakta zorlanırım.” (%100,0) açıklamasını yazan 14 öğrenci, hazırlıklı konuşmanın kaygılarını giderici bir yöntem olduğunu da belirtmektedirler. “Konuşma konumuyla ilgili soru soran olursa heyecanlanırım.” (%93,0), “Bir konuşma yapacağım zaman kendimi gergin ve sınırlı hissederim.” (%86,0), “Konuşma konumuyla ilgili materyaller olmazsa konuşmamı rahat sunamam.” (%79,0), “Konuşurken kelimeleri yanlış telaffuz etmekten korkarım.” (%71,4), “Konuşma yaparken sesim ve ellerim titrer.” (%64,2) açıklamalarıdır. Öğrencilerden 6’sı (%43,0) “Konuşmamla ilgili eksiklikler kendimi gergin hissetmeme neden olur.” açıklamasını yapmıştır. Buna göre öğrencilerin kaygılarını ses ve el titremesi gibi fiziksel olarak göstermedikleri ancak duygusal olarak kaygılarını dışarı vurdukları anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin konuşma kaygısı duymama nedenlerine yönelik veriler

Kaygı duymam çünkü ...	f	%
1. Konuşma yaptıktan sonra kendimi iyi hissederim.	2	33,3
2. Konuşmaya başladıktan sonra gerginliğim azalır.	5	83,3
3. Konuşma metni hazırlamaktan hoşlanırım.	6	100,0
4. Konuşma yaparken korku ve endişe duymam.	6	100,0
5. Konuşma sırasında dinleyicilerle göz göze gelmek beni rahatlatır.	4	67,0

6. Konuşmadan önce hazırlık yapmak konuşma sırasında beni rahatlatır.	4	67,0
7. Konuşma yapmak için sabırsızlanırım.	3	50,0
Toplam	6	100,0

Tablo 6'da "TÖMER'de konuşma dersinde veya günlük hayatınızda Türkçe konuşurken kaygılanıyor musunuz?" sorusuna "Hayır" cevabı veren öğrencilerin kaygı duymama durumlarını açıklayan ifadeleri gösterilmektedir. Kaygı duymadığını söyleyen öğrencilerin tamamı "Konuşma metni hazırlamaktan hoşlanırım." (%100,0), ve "Konuşma yaparken korku ve endişe duymam." (%100,0) açıklamalarını yazmışlardır. 5 öğrenci (%83,3) "Konuşmaya başladıktan sonra gerginliğim azalır.", 4 öğrenci (%67,0) "Konuşma sırasında dinleyicilerle göz göze gelmek beni rahatlatır." ve "Konuşmadan önce hazırlık yapmak konuşma sırasında beni rahatlatır." görüşündedir. 3 öğrenci (%50,0) "Konuşma yapmak için sabırsızlanırım." açıklamasını yazarken 2 öğrenci de (%33,3) "Konuşma yaptıktan sonra kendimi iyi hissedirim." ifadelerini kullanmıştır. Buna göre öğrencilerin kaygı duymama sebepleri; konuşmaktan keyif alma, hazırlık yapmanın olumlu etkisi, dinleyicilerle kurulan etkileşim ve konuşmayı tamamlamanın verdiği rahatlık duygusu olarak sıralanabilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin üçte biri konuşma kaygısı yaşamadıklarını belirtmiştir. Kaygı duymadığını söyleyen öğrencilerin tamamı konuşma metni hazırlamaktan hoşlandıklarını, konuşma yaparken korku ve endişe duymadıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin kaygı duymama sebeplerinin genel olarak konuşmaktan keyif alma, hazırlık yapmanın olumlu etkisi, dinleyicilerle kurulan etkileşim ve konuşmayı tamamlamanın verdiği rahatlık duygusu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin üçte ikisi ise konuşma kaygısı yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin konuşma kaygısını düşüncelerinin karışması, kendisini ifade edememe, yanlış telaffuz endişesi, korku ve özgüven kaynaklı endişe olarak tanımladıkları görülmüştür. Öğrencilerin konuşma kaygılarının altında yatan nedenlerden "hazırlık yapmama", "materyal eksikliği" kendilerinden kaynaklıyken "soru soran olursa heyecanlanma" dinleyiciden kaynaklanmaktadır. "Konuşma yaparken sesim ve ellerim titrer." yazan dokuz öğrencinin kaygı nedeni ise fizikseldir. Buna göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun kaygılarını ses ve el titremesi gibi fiziksel olarak göstermedikleri ancak duygusal olarak kaygılarını dışa vurdukları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin konuşma kaygıları, konuşma becerisinin gelişimini olumsuz etkileyen bir durumdur. Bu da öğrenmeyi olumsuz etkileyebilecek unsurların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durumda, öğrencilerin konuşma kaygısı yaşadığı ortamda, Türkçe konuşmaktan kaçınmaları ve endişe yaşamaları beklenen, psikolojik ve fiziksel olarak istenmeyen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Bu kaygıyı yaşayan öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve dil öğreniminin gerçekleşmesi söz konusu olamaz.

Konuşma kaygısının giderilmesi, hem öğrencilerinin özgüvenlerinin hem de derse olan ilgilerinin artması anlamına gelmektedir. Bunun için öğretmenler; öğrencilerin kaygılarını ortadan kaldıracak öğrenme ortamları oluşturmalı, uygun yöntem ve teknikleri kullanmalıdır. Bu konuda geniş katılımlı bir araştırma yapılarak öğrencilerin konuşma kaygılarının altında yatan nedenler tespit edilmeli ve bunlara yönelik çözümler geliştirilmelidir. Nicel araştırmalar; yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yol gösterici yaklaşım ve yöntemlerinin geliştirilmesinde, ders kitaplarında konuşma becerisine yönelik etkinliklerin hazırlanmasında ve gerek sınıf içi gerekse sınıf dışı uygun öğrenme ortamlarının sağlanmasında genellenebilir sonuçlara katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Aydın, B. (1999) Konuşma ve yazma derslerinde yabancı dil öğrenimindeki kaygı nedenleri, *Doktora Tezi*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baş, G. (2014). Lise öğrencilerinde yabancı dil öğrenme kaygısı: nitel bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(36): 101-119.
- Boylu, E. ve Çangal, O. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: İran örneği. *International Journal of Language Academy*. 2(4): 127-151.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılar Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafikler Yayınları.
- Gardner, R. ve Macintyre, P. (1993). On the measurement of affective variables in second language learning. *Language Learning*, 43, 157-194.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- İşcan, A., Yağmur, Ş., Kana, F. ve Koçer, Ö. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin ihtiyaç algıları: Betimsel bir durum çalışması, bilimsel bir durum çalışması. *International Journal of Social Science*, 6(4): 1185-1198.
- Melanlıoğlu, D. Ve Demir, T. (2013). Türkçe öğrenen yabancılar için konuşma kaygısı ölçeğinin türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 389-404
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Öner, G., Gedikoğlu, T. (2007). Ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce öğrenimlerini etkileyen yabancı dil kaygısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 67-78.
- Öztürk, T. (2003). Suggestions about reduced language anxiety caused by personal reasons. *Yüksek lisans tezi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Scovel, T. (1978). The effect of affect on foreign language learning: a review of the anxiety research, *Language Learning*, 28(1), 129-142.
- Sertçetin, A. (2006). Classroom foreign language anxiety among Turkish primary school students. *Yüksek lisans tezi*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevim, O., Gedik, M. (2014), Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 52: 379-393.
- Tunçel, H. (2014). Yabancı dil olarak Türkçeye yönelik kaygı ve kaygının yabancı dil başarısına etkisi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5): 1987-2003.
- Türk Dil Kurumu. (2014). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uçak, S. ve Gökçe, E (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma becerisini geliştirme stratejileri (Erbil örneği), *Journal Of Turkish Language and Literature*, 1(2): 221-228.
- Yaman. H. (2010). Türk öğrencilerinin yazma kaygısı: Ölçek geliştirme ve çeşitli değişkenler açısından yordama çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1): 267-289.

- Yoğurtçu, K. ve Yoğurtçu, G. (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğreniminde kaygının akademik başarıya etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11: 1115-1158.
- Yaman, H. ve Sofu, M. (2014). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173): 41-50.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.